

A SZÁNTÓFÜLDI TERMELÉSBŐL KIVONT TERÜLETEK (PARLAGOK) KÖRNYEZETVÉDELMI KÖVETELMÉNYEI

Lánszki Imre

Hazánk mezőgazdasága a súlyos gazdasági problémák mellett, jelentős környezeti gondokkal is küzd. A megoldáshoz elengedhetetlen a mezőgazdasági struktúra modernizációja, mélyreható átalakítása.

A magántulajdonra, a termelők új típusú önkéntes szövetkezésére épülő és a piacgazdaságot is megvalósítani szándékozó mezőgazdasági politika érvényesítése során a környezethez való viszonyunkat, szemléletünket is át kell értékelnünk. A természeti környezettel a termelés összhangját a fenntartható fejlődés "brundtlandi" alapelvei szerint kell megteremteni.

A természeti adottságokhoz harmónikusan illeszkedő, az agroökológiai potenciálhoz igazodó tájtermesztés, a sokszínű növényi struktúra kialakítása mellett, várhatóan a parlagok, illetve a mezőgazdasági művelés alól kikerülő területek sajátos hasznosítására is nagy figyelmet kell fordítanunk.

A fenntartható mezőgazdasági fejlesztés ökológiai és ökonómiai feltételrendszerének kialakítása, a gazdaságos növénytermesztés folytatása, vagyis "minden növényt az ökológiailag legmegfelelőbb helyen termelni" elv azt jelenti, hogy a művelési ágakat

úgy kell megválasztani, hogyha a természeti adottságok a szántóföldi termelés számára nem kedvezőek vagy megfelelő módon nem biztosítható a termőtalaj védelme, a termeléstől kivont területeket erdősítéssel és gyepesítéssel, ill. természetvédelmi célból célszerű hasznosítani.

Ahol pedig a szántóföldi növénytermesztés, kertészet, illetve gyümölcs-, szőlőtermesztés gazdaságosan folytatható, ott a művelési ágak kapjanak prioritást.

A termelés szerkezetének átalakítása és a tulajdonviszonyok rendezése során, majd a tájtermelési célkitűzéseknek megfelelően kialakított földhasználat (művelési ág struktúra) megteremtéséig jelentős területek maradnak parlagon. A parlagterületek a jelenlegi szabályozás szerint 5 éven keresztül maradhatnak fenn "hasznosítás" nélkül.

E tulajdonképpen kritikus állapot időszakában azonban a művelési ág megváltoztatásáig biztosítani kell:

- a termőföld minőségének védelmét
- termőképes állapot megőrzését
- víz- és szélrózió elleni védelmét
- a növényi károsítók járványos elszaporodásának megakadályozását.

Különösen fontos feladatot jelent a dombvidéki területeken a szántóföldi művelés megszüntetése során az erózió elleni védelem.

A fejlett mezőgazdaság és természetvédelem összhangjának megvalósítása során azonban szükség van még arra is, hogy a művelés alól kivont területeket bekapcsoljuk a természetes biotóp-hálózatba, növelve ezzel az ökológiai puffertületek, a "zöld folyosók" hálózatát. Ez a szemlélet felel meg a modern mezőgazdaság, a környezet- és természetvédelem elvárásának egyaránt.

Fenntarthatónak, kiegyensúlyozottnak az a mezőgazdasági terület-használat tekinthető, ahol a védelmi, stabilitási funkciójú természetes biotóphálózat által alkotott "mátrix" körülveszi a művelt területek szigeteit.

A parlagterületek fenti tudatos, természetvédelmi célú felhasználásához, persze ösztönző gazdaságpolitika szükséges. Ez azt jelenti, hogy az új gazdákat, szövetkezeteket, helyi közösségeket érdekeltté kell tenni az adózási rendszer, a hitelpolitika, beruházási támogatások kedvező értékesítési lehetőségek felhasználásával ennek kialakításában és fenntartásában. A racionális terület-használat kialakulását, elterjesztését, szakszerű megvalósítását az erre hivatott szaktanácsadó szervezeteknek, intézményeknek elő kell segíteni.

Összefoglalás

Hazánk mezőgazdaságát a gazdasági problémákon kívül a környezeti gondok is terhelik. Ezek megoldásához elengedhetetlen a mezőgazdasági struktúra mélyreható átalakítása.

"A minden növényt az ökológiailag legmegfelelőbb helyen termelni" elv azt jelenti, hogy a művelési ágakat a természeti adottságok alapján kell megválasztani. A szántóföldi művelésből - azok károsodása miatt - kivont területeket természetvédelmi célra használhatjuk. Ehhez ösztönző gazdaságpolitika szükséges. Ez azt jelenti, hogy a gazdákat, szövetkezeteket, helyi közösségeket érdekeltté kell tenni az adózási rendszer, a hitelpolitika, a beruházási támogatások, a kedvező értékesítési lehetőségek felhasználásával.

A racionális földhasználat kialakulását, elterjesztését és szakszerű megvalósítását az erre hivatott szaktanácsadó szervezeteknek, intézményeknek elő kell segíteniük.

THE ENVIRONMENTAL REQUIREMENTS OF FALLOW LANDS

I. Lánszky

The agriculture of Hungary is not only burdened with economic difficulties, but by environmental problems as well. In order to solve these, a radical structural change in agriculture is essential.

The principle "to grow each plant in the ecologically most suitable place" means that land use has to be determined according to natural conditions. We can use degraded arable lands for preservational purposes - as nature conservation areas. This requires an incentive-based economic policy. Thus, we must interest farmers, state farms and local collectives in the utilization of favourable selling opportunities through a suitable system of taxation, financial and investment support policies.

Creating, realizing and spreading rational land use in a professional way have to be promoted by expert bodies and institutions of authority.